

Exempel på innehåll för teoretiska mål i kursplan AM

Transportstyrelsen inledde våren 2009 arbetet med att ta fram ett nytt kunskapsprov för behörighet AM med ikraftträdande den 1 oktober 2009.

Arbetet har gjorts i samarbete med olika branschorganisationer för att få en gemensam syn på innehållet i kursplanen för behörighet AM.

Detta dokument är ett arbetsmaterial och ett stöd för tolkning av kursplanens olika mål och är ett levande dokument som kan justeras och kompletteras efter behov.

Dokumentet är ett sätt att beskriva de krav som ställs på eleverna enligt kursplanen och kan ligga till grund för både utbildningen och kunskapsproven.

Kursplanen för samtliga körkortsbehörigheter är uppdelade i 4 olika målbeskrivande moment:

- Manövrering, fordon och miljö
- Körning i olika trafikmiljöer
- Resande med fordon i speciella sammanhang
- Personliga förutsättningar och målsättningar i livet

För Transportstyrelsens kunskapsprov har ovanstående mål delats in i 5 delområden som ligger till grund för innehållet och sammansättningen av proven.

1. Fordonskännedom/manövrering
2. Miljö
3. Trafiksäkerhet
4. Trafikregler
5. Personliga förutsättningar

Varje delområde är sedan preciserat i mindre och mer detaljerade delmål.

Delmål

Varje delmål beskriver i detalj vilka krav som ställs på eleven inom hela det delområdet som beskrivs ovan.

Område

Område beskriver de delar som innefattas i respektive kursplanemoment.

Exempel på innehåll

Exempel på innehåll visar tänkbara exempel på vad Transportstyrelsen kan komma att pröva vid ett kunskapsprov inom respektive område.

ARBETSDOKUMENT

1.	Fordonskännedom/ manövrering	Område	Exempel på innehåll
1.7	Målet är uppnått när eleven: återger regler och bestämmelser som finns inom hela momentet manövrering och fordon	Flygande inspektion Trimning Försäkring Utrustning	Poliskontroll Krav på registrering Konsekvenser Konstruktiv hastighet Trafikförsäkring Oförsäkrad Regler för belysning
1.8	Målet är uppnått när eleven: återger mopedens konstruktion och funktioner	Styrinrättning Bromssystem Reglage Kontroll- och varningslampor Vätskor Elsystem	Kontroll/ upptäcka fel Kontroll/ upptäcka fel Slitage ABS Inställningar Se 1.12 Se 1.12 Se 1.12
1.11	Målet är uppnått när eleven: återger väglagets påverkan på mopedens köregenskaper	Vinter Vår Sommar	Snö- och isbelagd väg Temperatursvängningar Skuggiga partier Tjällossning Grus på asfalten (osopade vägar) Underkylt regn Grus på asfalten (osopade vägar)

			Vägarbete
			Nylagd, "blödande asfalt" varma dagar
			Regn
		Höst	Löv/lera/gödsel
			Första halkan
			Broar, viadukter
			Fläckvis halka
		Vägstandard	Spårbildning, sprickor
			Olika beläggningar, linjemarkeringar,
			Brunnslock
1.12	Målet är uppnått när eleven: återger hur man identifierar risker förknippade med mopedens konstruktion, funktion och förarens sätt att manövrera	Instruktionsboken	Däckstryck
		Sinnesintryck	Slitna bromsar
		Kontroll och varningslampor	Oljetryck, låg oljenivå
		Vätskor	Kontroll och påfyllning
			Bromsvätska
			Motorolja
		Elsystem	Belysning, körriktningsvisare, ljudsignal
		Manövrering	Se 1.14
1.13	Målet är uppnått när eleven: återger faktorer som påverkar mopedens köregenskaper såväl positivt som negativt	Fordonsbrister	Däck
			Bromsar (vattensamlingar)
		Last	Placering, tyngd
			Passagerare
		Vind	Tex.att bli omkörd, se 3.22
1.14	Målet är uppnått när eleven: återger sambandet mellan körteknik och mopedens uppträdande		Hastighet
			Placering

			Inbromsning
			Växling
			Frikoppling
1.15	Målet är uppnått när eleven: återger naturlagarnas inverkan på mopedens rörelse		Rörelseenergi
			Stoppsträcka
			Friktion
2.	Miljö	Område	Exempel på innehåll
2.4	Målet är uppnått när eleven: återger körtekniker som kan nyttjas för att köra mopeden på ett säkert och miljömedvetet sätt	Sparsam körning	Planerad körning
			Växelval
			Acceleration
			Tomgångskörning
2.5	Målet är uppnått när eleven redogör för hur medvetna eller impulsiva handlingar, sökande efter äventyr, spänning, nöje, lek etc., kan påverka miljön		Ökade utsläpp
			Ökat buller
			Skador i terräng
			Trf 4 kap. 7, 8§§
			Andra föroreningar (tex. s.k. burnout)
2.7	Målet är uppnått när eleven: återger regler och bestämmelser som finns inom hela momentet miljö	Användande/uppträdande	Onödigt buller
			Onödiga utsläpp
			Trf 4 kap. 7, 8§§
2.8	Målet är uppnått när eleven:	Lokalt	Buller

	återger mopedens konstruktion och funktioner samt hur dessa inverkar på miljön		
		Globalt	Klimatpåverkan
		Underhåll och service	Fordonsvård
		Motor	Motorstyrka angående trimning
			Bränsleförbrukning
			Skillnader i utsläpp mellan olika motortyper
		Däck	Lufttryck
2.9	Målet är uppnått när eleven: återger hur val av färdmedel, resällskap och färdväg påverkar miljön	Val av fordon	Motortyp
		Resällskap	Passagerares påverkan på körningen
			Kompisgängets påverkan
		Färdväg	Planering
			Hänsyn till intilliggande miljöer
2.10	Målet är uppnått när eleven: återger hur olika val av transportslag kan påverka miljön	Val av annat resande än med moped	Gångtrafik Cykel Kollektivtrafik Bil
3.	Trafiksäkerhet	Område	Exempel på innehåll
3.5	Målet är uppnått när eleven: redogör för hur medvetna eller impulsiva handlingar, sökande efter äventyr, spänning, nöje, lek etc. kan påverka trafiksäkerheten	Impulsiva handlingar	Innebörd
			Konsekvenser

		Sökande efter äventyr, spänning, nöje, lek etc.	Innebörd Konsekvenser Upplevd risk från medtrafikanter
3.6	Målet är uppnått när eleven: identifierar risker förknippade med körning med passagerare		Påverkan på köregenskaper Hur passageraren ska sitta och uppträda
3.7	Målet är uppnått när eleven: återger hur mopedkörning vid olika tidpunkter på dygnet påverkar trafiksäkerheten		Trafikmängd, trafikens tempo, kökörning. Trötthet Mörkerkörning Siktförhållanden
3.8	Målet är uppnått när eleven: återger mopedens konstruktion och funktioner samt hur dessa inverkar på säkerheten	Aktiva säkerhetssystem	ABS, För- och nackdelar
		Passiva säkerhetssystem	Bilbälte i 3- eller 4-hjulig
		Övrigt	Inställning av reglage
			Däck
			Trimning
3.9	Målet är uppnått när eleven: återger hur val av färdmedel, resällskap och färdväg påverkar trafiksäkerheten	Färdmedel	Mopedens skick
		Ressällskap	Kompisgängets påverkan
			Vägstandard Val av vägtyp t.ex. mitträckesvägar, (2 + 1)
3.10	Målet är uppnått när eleven: återger hur olika val av	Val av annat resande än med moped	Gångtrafik

	transportslag kan påverka trafiksäkerheten		
			Cykla
			Bil
			Kollektivtrafik
3.11	Målet är uppnått när eleven: redogör för hur påverkan av medicin, alkohol, andra droger, stress och trötthet påverkar trafiksäkerheten	Medicin	Olycksrisk, funktionsnedsättningar (kroppsligt, mentalt)
		Alkohol	Olycksrisk, antal dödade och skadade, funktionsnedsättningar (kroppsligt, mentalt)
		Andra droger	Olycksrisk, antal dödade och skadade, funktionsnedsättningar (kroppsligt, mentalt)
		Stress	Olycksrisk, funktionsnedsättningar (kroppsligt, mentalt)
		Trötthet	Olycksrisk, funktionsnedsättningar (kroppsligt, mentalt)
3.12	Målet är uppnått när eleven: återger betydelsen av att använda personlig skyddsutrustning	Hjälm	Skadereduktion (effekt, nytta) Rätt användande av hjälm
		Skyddsutrustning	Kläder Handskar Skyddsglasögon/visir Övrig skyddsutrustning Stövlar/robusta skor Skadereduktion (effekt, nytta) Rätt användande av skyddskläder
		Synbarhet	Varselkläder, färger
			Reflexväst
3.13	Målet är uppnått när eleven: visar gott omdöme i samspelet	Sunt förnuft	Tillämpa regler Uppträdande olika miljöer, situationer

	med andra trafikanter		
			Defensiv körning
			Beredskap för andra trafikanter beteenden Visa avsikt/tydlighet
		Agera vid undantag	Utryckningsfordon
			Hinder
3.14	Målet är uppnått när eleven: anpassar hastighet, placering och övrig körning utifrån de omständigheter som råder	Tillämpa regler	Följa regler
			Agera vid undantag
		Uppträdande	Olika miljöer och situationer Visa avsikt / tydlighet
			Defensiv körning
		Förebygga risker	Situationsanpassad hastighet
			Välja åtgärder
3.15	Målet är uppnått när eleven: identifierar risker i olika trafiksituationer och trafikmiljöer	Avsökning och uppmärksamhet	Rutiner
			Beredskap
			Feltolkningar
			Rörlig blick
		Vägmiljön	Kurvors utformning Vägens sidoområden
		Särskilda trafikantgrupper	Barn, äldre, funktionshindrade
		Särskilda situationer	Omkörning, vägarbete
3.16	Målet är uppnått när eleven: förutser olika händelseförlopp i trafiken	Erfarenhetens betydelse	Sannolikhetsinläring
			Rutin, reaktionsförmåga
		Fantasi /förutse risker	Stillastående fordon Risker med körning mellan fordon i kö
			Lekande barn

			Dold fara
			Andra trafikanters agerande
		Helhetsbedömning	Andra trafikanters situation
3.17	Målet är uppnått när eleven: bedömer konsekvenser av olika händelseförlopp	Samband	Samband mellan hastighet, avstånd och olycksrisk, skadeutfall
		Riskmedvetande	Värdering av risker
			Andra trafikanters agerande
		Bristande koncentration	T ex. mobiltelefonpratande, SMS, mp3 ,passagerare
3.18	Målet är uppnått när eleven: återger hur olika väglag och vägmiljöer påverkar förarbeteende och trafiksäkerhet	Ökade risker	Bromssträcka
			Risk för sladd
			Olika platser med ökad halkrisk
		Bedömning av rådande omständigheter	Tidigare erfarenheter
			Felbedömningar
	Vägmiljön	Se hela 1.11 Vägens sidoområden Grusväg	
3.19	Målet är uppnått när eleven: återger hur man ger första hjälpen och vilka åtgärder som kan vidtas vid en trafikolycka	Första hjälpen	LABC
		Larma	112
3.21	Målet är uppnått när eleven: redogör för hastighetens inverkan på risken att dödas eller skadas i trafiken		Krockvåld Kroppens tålighet Påkörning av oskyddade trafikanter

3.22	Målet är uppnått när eleven: identifierar risiker förknippade med andra vägtrafikanters svårigheter att se mopedförare i trafiken	Korsningar, utfarter Mötande, omkörande bilar Passerande av bilkö Stora skymmande fordon	
4.	Trafikregler	Område	Exempel på innehåll
4.4	Målet är uppnått när eleven: trafikregler som gäller för körning med moped	de	Uppdelad i underrubriker, a till o.
4.4.a	Definitioner	Lag om vägtrafikdefinitioner (LDEF)	Mopedrelevanta (Moped, mc, traktor, motorredskap)
		Förordning om vägtrafikdefinitioner (FDEF)	
4.4.b	Gemensamma bestämmelser för alla trafikanter	Trafikförordning (TrF) 2 kap 1-3 §, 5, 7-8§	2 kap 1-3 §, 5-10§
4.4.c	Gemensamma bestämmelser för trafik med fordon	Trafikförordning (TrF) 3 kap 1-2§, 4 kap 1§, 7-8§, 6kap 2-3, 5§, 8kap 1-2§.	Smitning från olyckplats Trimning Rattfylleri
		Lag om straff för vissa trafikbrott (TBL) 1,3-5, 7§§	
		Körkortslagen (KKL) 2 kap 1-3§, 5-5a§, 3 kap. 15§, 5 kap 3§	
4.4.d	Vägmärken, vägmarkeringar, trafiksignaler och tecken av polisman	Vägmärkesförordning (VMF 2007:90)	Mopedrelevanta
4.4.e	Fordons plats på vägen, val och byte av körfält eller färdriktning	Trafikförordning (TrF) 3kap 6-7, 10-13§, 25-27, 29§, 43, 45-46§	
4.4.f	Hastighet	Trafikförordning (TrF) 3kap 14-16§	
4.4.g	Korsande trafik och trafik i vägkorsning	Trafikförordning (TrF) 3 kap 5§ 18-22, 24§§, 26§	

4.4.h	Möte och omkörning	Trafikförordning (TrF) 3 kap. 30-33, 37-40§
4.4.i	Stannande och parkering	Trafikförordning (TrF) 3 kap. 47-48, 50, 53-55§
4.4.k	Skyldigheter mot gående, cyklister och mopedförare	Trafikförordning (TrF) 3 kap. 58-62§
4.4.l	Last, passagerare och användande av skyddsutrustning	Trafikförordning (TrF) 4 kap. 9, 10§ 6 kap 4§
		Skyddsutrustning, ex. hjälm. TSVFS 1987:10.
4.4.m	Signalering, tecken och belysning	Trafikförordning (TrF) 3 kap. 64-70, 76§
4.4.n	Trafik på motorväg och motortrafikled, eller liknande	Trafikförordning (TrF) 9 kap 1§ p. 1, 2§.
		Allmänna undantag (t ex. översnöade vägmarkeringar, motorhaveri)
5.	Personliga förutsättningar	Område
		Exempel på innehåll
5.5	Målet är uppnått när eleven: redogör för hur medvetna eller impulsiva handlingar, sökande efter äventyr, spänning, nöje, lek etc. kan påverka förarbeteendet	Impulsiva handlingar
		Överraskar andra
		Ouppmärksamhet
		Regelefterlevnad
		Stress
		Sökande efter äventyr och spänning
		Hänsyn (respekt och tolerans) till medtrafikanter
		Risktagande
		Regelefterlevnad
		Testa gränser
		Sökande efter nöje, lek
		Gruppträck
		Regelefterlevnad

5.7	Målet är uppnått när eleven: återger hur mopedkörning vid olika tidpunkter på dygnet påverkar förarbeteendet		Motiv och skäl för resandet Trafikens tempo	
			Uppmärksamhet	
			Risken för trötthet	
			Stress	
5.8	Målet är uppnått när eleven: återger hur man undviker att använda mopeden som ett medel för sökande efter spänning		Hitta alternativ	
			Motiv, mognad, förstå konsekvenser	
			Positivt gruptryck	
5.9	Målet är uppnått när eleven: redogör för hur gruptryck uppstår och hur det kan påverka förarbeteende och trafiksäkerhet	Hur gruptryck uppstår	Förarens ansvar, självkänedom och mognad	
			Kompisgänget	
			Passagerare	
			Vilka personer som lättast påverkas	
			Hur gruptryck påverkar	Positivt
			Negativt	
5.10	Målet är uppnått när eleven: återger hur personliga livsförutsättningar och faktorer som kön, ålder, personlighet, attityd, livsstil och grupptillhörighet påverkar trafiksäkerheten		Riskbenägenhet	
			Mognad	
			Värderingar	
			Självkänedom	
			Olycksinblandning	
			Erfarenhet	

5.11	Målet är uppnått när eleven: redogör för hur påverkan av medicin, alkohol, andra droger, stress och trötthet påverkar förarbeteendet	Kroppsliga effekter	Syn,
		(alkohol, viktigast)	Reaktionsförmåga
		Mentala effekter (alkohol, viktigast)	Förbränning Förarbeteende Omdöme, bortträngning Attityder
5.12	Målet är uppnått när eleven: redogör för hur bristande vilja att efterleva regler och bestämmelser påverkar säkerhet och miljö	Varför	Sociala faktorerers påverkan Orsaker till bristande vilja Konsekvenser av regelbrott Medveten risktagning Förflyttning av gränser